

Bruselj, 26.11.2019
COM(2019) 601 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Deveto poročilo Komisije o delovanju sistema inšpekcijskega nadzora tradicionalnih lastnih sredstev (2016–2018) (člen 6(3) Uredbe Sveta [ES, Euratom] št. 608/2014 z dne 26. maja 2014)

1. UVOD

Komisija vsaka tri leta¹ Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o delovanju ureditve inšpekcijskega nadzora tradicionalnih lastnih virov².

Med letoma 2016 in 2018 je bilo danih na razpolago več kot 60 milijard EUR (neto) z letnim povprečjem, ki je presegalo 20 milijard EUR. To pomeni povečanje za 20 % v primerjavi z obdobjem 2013–2015.

Inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih sredstev temeljijo na Sklepu Sveta 2014/335/EU, Euratom z dne 26. maja 2014³, Uredbi Sveta (EU, Euratom) št. 608/2014 z dne 26. maja 2014⁴ in Uredbi Sveta (EU, Euratom) št. 609/2014 z dne 26. maja 2014⁵.

V tem dokumentu je opisano in analizirano delovanje sistema inšpekcijskega nadzora tradicionalnih lastnih sredstev med letoma 2016 in 2018⁶. Dokument vsebuje informacije o inšpekcijskih pregledih tradicionalnih lastnih virov, ki jih je v tem obdobju opravila Komisija, in vključuje druge dejavnosti, opravljene za zaščito finančnih interesov EU:

- inšpekcijske preglede na kraju samem, ki jih je Komisija opravila v državah članicah, in z njimi povezano nadaljnje spremljanje;
- nadaljnje spremljanje dopisov s predhodnimi ugotovitvami Računskega sodišča;
- pregled neizterljivih pravic, ki so bile odpisane (WOMIS);
- obravnavo napak držav članic, katerih posledica so izgube tradicionalnih lastnih sredstev;
- upravljanje podatkovne zbirke v zvezi z goljufijami in nepravilnostmi (OWNRES);
- drugi pilotni projekt v zvezi z revizijami računov A in B držav članic;
- pomoč državam kandidatkam.

2. OKVIR IN METODOLOGIJA ZA INŠPEKCIJSKE PREGLEDE TRADICIONALNIH LASTNIH SREDSTEV

2.1 Regulativni in operativni okvir za tradicionalna lastna sredstva

Države članice so po zakonu dolžne zbirati tradicionalna lastna sredstva. Pobrane dajatve⁷ morajo dati na razpolago proračunu EU, kot nadomestilo za stroške pobiranja pa lahko

¹ Člen 6(3) Uredbe št. 608/2014

² Carinske dajatve na proizvode, ki se uvažajo iz tretjih držav, in prelevmani na sladkor.

³ UL L 168, 7.6.2014, str. 105.

⁴ UL L 168, 7.6.2014, str. 29.

⁵ UL L 168, 7.6.2014, str. 39, kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta št. 804/2016 z dne 17. maja 2016 (UL L 132, 21.5.2016, str. 85).

⁶ Poročilo je osredotočeno na preverjanja, ki sta jih opravili instituciji EU (Komisija in Računsko sodišče). Ne vključuje pa preverjanj, ki so jih opravile države članice in katerih podrobni rezultati so objavljeni v letnem poročilu, pripravljenem na podlagi člena 325 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

⁷ Ti izrazi v zakonodaji pomenijo plačila držav članic v proračun EU.

obdržijo 20-odstotni pavšal vseh zneskov tradicionalnih lastnih virov, danih na razpolago Komisiji⁸, ne glede na dejansko nastale stroške. Države članice morajo same opravljati preverjanja in poročati Komisiji.

Ne glede na to Komisija obdrži pomembna pooblastila za inšpekcijske preglede na tem področju. V zvezi s tem so inšpekcijski pregledi na kraju samem pomembno orodje za nadzor sistema zbiranja tradicionalnih lastnih sredstev, in sicer z več vrstami preverjanj⁹ predpisov in dokumentov držav članic.

Komisija mora odgovoriti tudi na ugotovitve Računskega sodišča v njegovem letnem poročilu, posebnih poročilih ali dopisih s predhodnimi ugotovitvami ter na pripombe in priporočila, ki jih Evropski parlament pripravi v postopku razrešnice v zvezi z izvrševanjem proračuna. Komisija zagotavlja, da države članice pravilno uporabljajo pravila EU, in poroča proračunskemu organu.

Inšpekcijske dejavnosti Komisije imajo tri glavne cilje:

- ohraniti enake konkurenčne pogoje med državami članicami in gospodarskimi subjekti, ne glede na to, kje v EU je blago carinjeno, da se prepreči izkrivljanje konkurence;
- izboljšati izterjavo zneskov tradicionalnih lastnih sredstev. Komisija se mora prepričati, da države članice izpolnjujejo odgovornosti v zvezi z zbiranjem tradicionalnih lastnih sredstev in njihovim dajanjem na razpolago. Komisija preveri ukrepe držav članic v zvezi z izterjavo tradicionalnih lastnih virov, vključno s pravočasnim obvestilom o carinskem dolgu in postopki izterjave, ki se zdijo potrebni;
- obveščati proračunski organ. Komisija lahko na podlagi ugotovitev inšpekcijskih pregledov oceni učinkovitost in skrbnost držav članic v zvezi z zbiranjem tradicionalnih lastnih sredstev in njihovim dajanjem na razpolago, da lahko sprejme potrebne ukrepe za odpravo morebitnih pomanjkljivosti in na koncu poroča proračunskemu organu.

Poleg tega inšpekcijski pregledi prispevajo k zagotavljanju učinkovitega delovanja carinske unije in enotni uporabi pravil EU, da se preprečijo vrzeli, ki bi jih goljufi izkoristili ali se izognili dajatvam, ki jih je treba plačati.

⁸ Skozi leta se je ta odstotek spremenil z 10 % za zneske, dane na razpolago pred 28. februarjem 2001, na 25 % za zneske, dane na razpolago od 1. marca 2001 do 28. februarja 2014. Za zneske, dane na razpolago po 1. marcu 2014, se uporablja 20 %.

⁹ **V zvezi s predpisi:** preverjanje določb držav članic v zvezi s sistemom zbiranja tradicionalnih lastnih sredstev. **V zvezi z dokumenti:** analiza računovodskih izkazov ter vseh vrst računovodskih dokumentov in datotek držav članic, vključno z njihovimi poročili o neizterljivih pravicah. **Inšpekcijski pregledi na kraju samem:** preverjanja skladnosti nacionalnih sistemov in temeljnih dokumentov z zakonodajo EU z računovodskega in carinskega vidika. Ti inšpekcijski pregledi se opravljajo skupaj z zadevnimi državami članicami ali neodvisno od njih.

Nova carinska zakonodaja velja od 1. maja 2016, novi zakonodajni okvir v zvezi z lastnimi sredstvi za obdobje 2014–2020 pa se retroaktivno uporablja od 1. januarja 2014. Poleg tega nenehen razvoj olajšanja in poenostavitve trgovine otežuje kontrole tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih opravljajo Komisija in države članice.

2.2 Cilji in metodologija za inšpekcijske preglede tradicionalnih lastnih sredstev na kraju samem

Glavni cilj inšpekcijskih pregledov tradicionalnih lastnih sredstev je zagotoviti, da so postopki, ki se uporabljajo v državah članicah, skladni z ustrežno zakonodajo EU, finančni interesi EU pa ustrezno in homogeno zaščiteni, kjer se blago carini. Vsako leto se inšpekcijski pregledi osredotočajo na različne carinske in računovodske teme. Končni učinek je uskladitev in krepitev postopkov v državah članicah, da se uspešno, učinkovito in dosledno zaščitijo finančni interesi EU.

Komisijini inšpekcijski pregledi na kraju samem temeljijo na natančni metodologiji in se načrtujejo v okviru letnega inšpekcijskega programa, ki temelji na analizi tveganja in vsebuje več tem, ki jih je treba pregledati v eni ali več državah članicah.

Vsi inšpekcijski pregledi se izvedejo s standardiziranimi postopki in vključujejo uporabo prilagojenih revizijskih orodij, da se zagotovi, da se inšpekcijski pregledi opravijo in da so poročila dosledno pripravljena.

Poleg tega se je leta 2014 in 2016 začel izvajati revizijski pilotni projekt v zvezi z revizijo upravljanja računov A in B, ki jih izvedejo države članice. Čeprav so bili rezultati na splošno pozitivni, so se službe Komisije odločile prekiniti to skupno delo, saj pričakovane sinergije in učinkovitosti niso bile uresničene.

3. INŠPEKCIJSKI PREGLEDI TRADICIONALNIH LASTNIH SREDSTEV, KI JIH JE KOMISIJA OPRAVILA V OBDOBJU 2016–2018

V obdobju 2016–2018 je Komisija opravila **68 inšpekcijskih pregledov** in na podlagi člena 2 Uredbe št. 608/2014 sprejela 233 ugotovitev. Štirje od teh inšpekcijskih pregledov so bili opravljeni v okviru skupnega pristopa k reviziji¹⁰.

Od 233 ugotovitev jih je do zdaj 134 imelo neposredne finančne posledice (57,5 %), 60 pa regulativni učinek (25,8 %).

Med inšpekcijskimi pregledi se ocenijo računovodske in carinske zadeve.

3.1 Računovodske zadeve

Upravljanje računa A in računa B¹¹ se preveri v vseh obiskanih državah članicah, skupaj z glavno carinsko temo. Inšpekcijski pregledi v zvezi s to temo, opravljeni v obdobju 2016–

¹⁰ Inšpekcijski pregledi na Danskem in v Avstriji.

2018, so potrdili, da je bila večina napak enkratnih in da so bile sistematične napake izjeme. Države članice so prevzele finančne posledice ugotovljenih nepravilnosti.

Splošno stanje se je izboljšalo, ker je Komisija pri inšpekcijskih pregledih upoštevala to temo in ker je večina držav članic uporabljala elektronske računovodske sisteme, ki zmanjšujejo tveganje napak, povezanih z ročnimi posegi. Vendar pa si morajo države članice še naprej prizadevati za zagotovitev skrbnega upravljanja računa B in popravkov računa A ter zagotoviti vse informacije, ki jih zahteva zakonodaja, da se zagotovijo jasni in pregledni izkazi.

V petih državah članicah je bilo opravljenih tudi več inšpekcijskih pregledov v zvezi z **zanesljivostjo računov A in B ter povezanih izkazov**. Splošna ugotovitev je bila, da so vzpostavljeni postopki za pripravo teh izkazov skladni z določbami EU in da zagotavljajo zaščito finančnih interesov EU. Ugotovitve, sporočene na podlagi teh inšpekcijskih pregledov, se nanašajo na nedoslednost med obema računoma in poznimi dvigi z računa B z omejenimi finančnimi posledicami.

3.2 Carinske zadeve v obdobju 2016–2018

V tem triletnem obdobju so se inšpekcijski pregledi osredotočali na:

2016

- upravljanje tarifnih opustitev in kvot;
- upravljanje preferencialnih tarifnih ukrepov;
- zanesljivost računov A in B;
- strategijo kontrol na področju carinske vrednosti (pilotni projekt).

2017

- upravljanje tarifnih opustitev in kvot;
- zunanji tranzitni postopek EU in postopek TIR;
- strategijo kontrol velikih poslovnih enot;

2018

- strategijo kontrol na področju carinske vrednosti;
- strategijo kontrol v zvezi z uvozom sončnih panelov.

¹¹ Države članice vknjižijo tradicionalna lastna sredstva v enega od dveh računov:

- **navadni račun** (A) za izterjane ali zjamčene zneske (ti zneski se vplačajo v proračun EU);
- **ločeni račun** (B) za neizterjane zneske ali zjamčene zneske, ki se izpodbijajo. Tradicionalna lastna sredstva, ki ustrezajo **neizterljivim** carinskim dajatvam, se po določenem času dvignejo z ločenega računa. Taki zneski tradicionalnih lastnih sredstev morajo biti hkrati dani na razpolago (plačani) Komisiji, razen če jih ni mogoče izterjati zaradi višje sile, iz drugih razlogov, ki jih ni mogoče pripisati državi članici, ali ker so bile vknjižbe na račune ali obvestilo o carinskih dolgovih odloženi zato, da se ne ogrozi kazenska preiskava, ki vpliva na finančne interese Unije.

Za inšpekcijske preglede se izberejo carinske teme z največjim tveganjem za finančne interese Unije.

V zvezi s tem je bilo prenizko vrednotenje blaga opredeljeno kot pomembno tveganje za finance držav članic in za proračun EU, saj povzroči precejšnje izgube tradicionalnih lastnih virov in davka na dodano vrednost, ki jih države članice ne zberejo, kot dokazujejo inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih virov in zadnje preiskave urada OLAF¹². Dejansko je EU utrpela veliko carinsko goljufijo, katere posledice je čutila vsa EU. Mednarodne organizirane kriminalne skupine so poiskale pristanišča v EU z najšibkejšimi kontrolami, da bi lahko prijavljale lažno nizke vrednosti tekstila in obutve, uvoženih iz Kitajske.

Veliko držav članic je začelo izvajati ciljne ukrepe za zmanjšanje te vrste goljufije, a obseg tovrstne trgovine se je v Združenem kraljestvu še naprej povečeval zaradi pomanjkanja carinskega nadzora. Do leta 2016 so v Združene kraljestvu zabeležili skoraj 80 % vsega uvoza tekstila in obutve iz Kitajske v EU, za katerega je obstajal sum, da je lažno pre nizko vrednoten. Inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih sredstev so potrdili, da Združeno kraljestvo do oktobra 2017 ni izvajalo nobenih učinkovitih ukrepov za preprečitev te goljufije, poleg tega ni hotelo dati na razpolago zneskov tradicionalnih lastnih virov, ki jih je proračun EU izgubil zaradi neukrepanja države, ocenjenih na 2,1 milijarde EUR (neto) za obdobje 2011–2017. Posledično je Komisija marca 2018 proti Združenemu kraljestvu začela postopek za ugotavljanje kršitev in marca 2019 zadevo predložila Evropskemu sodišču.

V letih 2016 in 2017 je bilo **upravljanje tarifnih opustitev in kvot** preverjeno v 11 državah članicah.

Ugotovljeno je bilo, da večina držav članic spoštuje zakonodajo EU, ki zagotavlja ustrezno zaščito finančnih interesov EU. Kljub temu so bile ugotovljene pomanjkljivosti v zvezi z upravljanjem tarifnih kvot, opravljenimi preverjanji in dajanjem zneskov tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago proračunu v primeru delne dodelitve ali zavrnitve kvote. Komisija je od zadevnih držav članic zahtevala, naj pomanjkljivosti čim prej odpravijo z regulatornega vidika in plačajo znesek izgub tradicionalnih lastnih virov, ki so posledica upravnih napak.

Poleg tega je bilo leta 2016 v dveh državah članicah preverjeno **upravljanje preferencialnih tarifnih ukrepov**, s poudarkom na postopkih in pogojih za odobritev preferencialne obravnave, spremljanju nepopolnih deklaracij in manjkajočih dokazil o poreklu, preverjanju, analizi tveganja in naknadnih zahtevkih za preverjanje porekla. Tudi če je glede na splošno stanje v državah članicah zagotovljena ustrezna zaščita finančnih interesov EU, so bile v nekaterih primerih zahtevane dodatne informacije v zvezi z nacionalnimi ukrepi, ki jih je treba izvesti, da se zagotovi pravilna uporaba postopkov.

¹² Glej poročila urada OLAF za leti 2017 in 2018.

Leta 2017 je bil v 18 državah članicah preverjen **zunanji tranzit EU**, da bi se zagotovilo, da so postopki v zvezi z zagotavljanjem, odobritvijo in nadzorom tranzita ter nadaljnjim spremljanjem neizvedenih operacij skladni z ustreznimi predpisi ter da so bili tradicionalni lastni viri pravilno izračunani, določeni in zabeleženi. Ugotovitve inšpekcijskih pregledov so se nanašale predvsem na regulatorna vprašanja, v zvezi s katerimi so morale države članice sprejeti takojšnje ukrepe.

Leta 2018 je bila v devetih državah članicah preverjena **strategija kontrol za sončne panele**. Splošni cilj preverjanja strategije kontrol za sončne panele je bil oceniti učinkovitost in uspešnost sistemov in postopkov v državah članicah v zvezi s preprečevanjem izogibanja protidampinškim dajatvam in izravnalnimi dajatvam¹³, ki veljajo za sončne panele.

Inšpekcijski pregledi so razkrili, da si je več držav članic napačno razlagalo predpise uredb o protidampinških dajatvah in izravnalnih ukrepih za sončne panele v zvezi s pojmom *poslano iz* in z elementi, ki opredeljujejo poreklo blaga, s čimer so umetno omejele področje uporabe teh uredb, katerega cilj je zaščititi industrijo EU. Ta napaka je za zadevne države članice pomenila finančne posledice.

Leta 2018 je bila druga tema, ocenjena v 13 državah članicah, **strategija kontrol na področju carinske vrednosti**.

Inšpekcijski pregledi so zajeli oceno strategije kontrol na področju carinske vrednosti, ki so jo imele države članice, da bi se obravnavalo tveganje uvoza pre nizko ovrednotenega blaga, zlasti tekstila in obutve, uvoženih iz Kitajske, ter da bi se zagotovilo, da je prijavljena vrednost prava.

Inšpekcijski pregledi so razkrili hude pomanjkljivosti pri izvajanju ustreznih profilov tveganja (npr. na podlagi razmerja vrednost/teža, ki zajema vse trgovce in tvegano blago) za učinkovito odkrivanje pre nizko ovrednotenega uvoza pred prepustitvijo v prosti promet. Čeprav sta urad OLAF in Skupno raziskovalno središče Evropske komisije oblikovala *čiste povprečne cene*, ki so referenčno merilo za odkrivanje možnih pre nizko ovrednotenih pošilk tekstila in obutve iz Kitajske¹⁴, jih več držav članic v praksi ni uporabljalo. Zaradi neenotnega pristopa k oblikovanju profilov tveganja države članice niso mogle odkrivati morebitno pre nizko ovrednotenega blaga za kontrolo, poleg tega so se uvozni tokovi preusmerili v države članice, ki veljajo za manj uspešne pri obravnavi pre nizkega vrednotenja.

Rezultati inšpekcijskih pregledov so potrdili, da je za prizadevanja za finančne interese Unije in njihovo zaščito potreben edinstven „carinski ščit“. Po inšpekcijskih pregledih in ugotovitvah, povezanih s to preverjeno temo, so se v državah članicah izboljšali analiza tveganja in pregledi blaga.

¹³ ADD (protidampinške dajatve), CVD (izravnalne dajatve).

¹⁴ Metodologijo podpira sodba Evropskega sodišča (C-291/15).

Splošni sklep Komisije na podlagi inšpekcijskih pregledov v državah članicah v zadnjih letih je, da njihove strategije kontrol vse pogostejše postajajo carinski nadzor po prepustitvi blaga in ne več carinski nadzor v času prepustitve blaga. Vendar je carinski nadzor pred prepustitvijo ali v času prepustitve blaga še vedno nepogrešljiv za obravnavanje prenizkega vrednotenja in odkrivanje novih vrst ali vzorcev goljufij ali nepravilnosti.

4. NADALJNJE SPREMLJANJE NA PODLAGI INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV KOMISIJE

4.1 Regulativni vidiki

Če se med inšpekcijskimi pregledi ugotovijo neskladnosti ali vrzeli v nacionalnih predpisih ali upravnih določbah, so države članice pozvane k sprejetju potrebnih ukrepov, da zagotovijo skladnost z zahtevami EU. Te spremembe, ki veljajo za nujne za uskladitev določitev in zbiranja tradicionalnih lastnih sredstev med vsemi 28 državami članicami, so velik dosežek inšpekcijskih pregledov Komisije. Ugotovitve so med drugim bistven vir informacij o težavah držav članic pri uporabi carinskih predpisov in njihovem vplivu na tradicionalna lastna sredstva.

4.2 Rezultat nesoglasij

Razlaga predpisov in postopki, vzpostavljeni v nekaterih državah članicah, niso vedno v skladu z zahtevami Komisije. Zato, če ni mogoče doseči sporazumne rešitve, je edina možnost postopek za ugotavljanje kršitev (člen 258 Pogodbe o delovanju Evropske unije).

V obdobju 2016–2018 se je začelo ali končalo osem postopkov za ugotavljanje kršitev (za podrobnosti glej prilogo). Najvidnejši med njimi je postopek proti Združenemu kraljestvu v zvezi s prenizkim vrednotenjem tekstila in obutve, ki je povzročilo ogromne izgube lastnih sredstev, ki jih Združeno kraljestvo noče dati na razpolago.

4.3 Finančni vidiki

V obdobju 2016–2018 so bile Komisiji izplačane dodatne pravice v višini več kot **105 milijonov EUR** (+ 75 % v primerjavi s triletnim obdobjem 2013–2015) na podlagi ugotovitev, objavljenih v poročilih o inšpekcijskih pregledih, drugih inšpekcijskih dejavnosti ter zaradi nadaljnjega spremljanja na podlagi ugotovitev Računskega sodišča in sodb Sodišča v postopkih za ugotavljanje kršitev v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi.

Skupni znesek zamudnih obresti, ki so jih plačale države članice, je znašal več kot **110 milijonov EUR**.

5. UKREPI ZA UČINKOVITEJŠO IZTERJAVO TRADICIONALNIH LASTNIH SREDSTEV

Poleg inšpekcijskih pregledov na kraju samem v državah članicah ima Komisija za spremljanje izterjave tradicionalnih lastnih sredstev na voljo tudi druga sredstva.

5.1 Pregled neizterljivih pravic, ki so bile odpisane

Države članice morajo sprejeti vse potrebne ukrepe za dajanje tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago, razen če se izkaže, da izterjava v skladu s členom 13(2) Uredbe št. 609/2014 ni mogoča:

- zaradi *višje sile*;
- zaradi drugih razlogov, ki jim jih ni mogoče pripisati; ali
- ker so bile vknjižbe na račune ali obvestilo o carinskih dolgovih odloženi zato, da se ne ogrozi kazenska preiskava, ki vpliva na finančne interese Unije.

V skladu z zakonskimi določbami EU morajo države članice Komisiji sporočiti neizterljive zneske tradicionalnih lastnih sredstev, ki presegajo 100 000 EUR (poročila o odpisih¹⁵), v zvezi s katerimi menijo, da niso odgovorne zanje. Komisija nato izda pripombe na vsako poročilo. Za zneske pod tem pragom Komisija med inšpekcijskimi pregledi na kraju samem redno ocenjuje vzorce teh primerov, saj ni posebne zahteve za poročanje.

Komisija je za pomoč državam članicam pri ocenjevanju morebitne finančne odgovornosti za neizterljive zneske tradicionalnih lastnih sredstev izdala delovni dokument – *priročnik* –, ki vsebuje merila, na podlagi katerih so bila ocenjena poročila o odpisih. Delovni dokument je bil prvič posredovan vsem državam članicam v okviru zasedanja Svetovalnega odbora za lastna sredstva dne 6. decembra 2012. Zadnja revidirana različica z dne 8. marca 2018, ki upošteva spremembe zakonodaje EU in ustrezno sodno prakso na področju tradicionalnih lastnih virov, je bila vsem državam članicam v njihovih uradnih jezikih posredovana 1. junija 2018.

Države članice morajo za vsak zadeven primer pripraviti strukturirano poročilo in ga Komisiji predložiti s pomočjo večjezikovne podatkovne zbirke WOMIS (Write-Off Management and Information System). WOMIS, ki se redno posodablja, omogoča učinkovito in varno upravljanje poročil držav članic.

Pristojne službe Komisije ocenijo poročilo in državam članicam v zakonskem roku šestih mesecev predložijo pripombe. Te pripombe zadevajo utemeljitev, na katero se lahko država članica sklicuje, če Komisiji ni dala na razpolago tradicionalnih lastnih sredstev, ki ustrezajo neizterljivim carinskim dajatvam.

¹⁵ **Poročila o odpisih:** Postopek na podlagi člena 13 Uredbe št. 609/2014 za spremljanje morebitne finančne odgovornosti držav članic za neizterljive zneske tradicionalnih lastnih sredstev nad 100 000 EUR. Komisija v skladu s postopkom izda mnenje o tem, ali so tradicionalna lastna sredstva postala neizterljiva iz razlogov, ki jih ni mogoče pripisati državi članici. Namen Komisijinega preverjanja poročil o odpisih je oceniti skrbnost držav članic pri prizadevanjih za določitev carinskih dajatev, ki pomenijo tradicionalna lastna sredstva, in njihovo izterjavo od gospodarskih subjektov. Prag za poročanje o neizterljivih sredstvih se je z Uredbo Sveta št. 609/2014 s 50 000 EUR dvignil na 100 000 EUR, in sicer 1. oktobra 2016.

V obdobju 2016–2018 je bilo Komisiji posredovanih 214 poročil o odpisih, ki so se nanašala na skupni znesek v višini 124 633 046,19 EUR. V istem obdobju¹⁶ je Komisija v zvezi z 91 poročili, ki so se nanašala na 30 435 940,72 EUR, menila, da izgube tradicionalnih lastnih virov ni mogoče pripisati državam članicam. V 159 primerih – ki so se nanašali na **77 289 805,76 EUR** – je menila, da so zneski postali neizterljivi iz razlogov, ki jih je mogoče vsaj delno pripisati zadevnim državam članicam. V petih primerih je Komisija menila, da je poročanje neustrezno ali prenašljivo (3 253 457,74 EUR).

Za oceno, ali je izgubo tradicionalnih lastnih sredstev mogoče pripisati državi članici, je potrebna temeljita analiza elementov poročila. Ker je ta postopek včasih dolg, je bilo ob pripravi tega poročila v postopku pregleda do 330 poročil o odpisih (167 590 097,16 EUR), ki se nanašajo na leta od 2009 do 2019.

5.2 Obravnava napak pri določitvi pravic, zaradi katerih so nastale izgube tradicionalnih lastnih sredstev

Komisija je spremljala upravne napake držav članic v škodo finančnim interesom EU v obdobju 2016–2018 (primeri, ugotovljeni med inšpekcijskimi pregledi na kraju samem, odločitve držav o povračilu ali odpustu pravic zaradi upravnih napak, prostovoljno dajanje na razpolago plačil držav članic zaradi upravnih napak, za katere prevzemajo finančno odgovornost za izgube tradicionalnih lastnih sredstev, zavrženi odpisani neizterljivi zneski, manjši od 100 000 EUR itd.). Posledično so države članice v obdobju 2016–2018 dale na razpolago **52,9 milijona EUR**. Poleg tega je bilo **43,2 milijona EUR** plačanih kot zamudne obresti.

5.3 Podatkovna zbirka OWNRES

V skladu s členom 5(1) Uredbe št. 608/2014 morajo države članice Komisiji poslati informacije o primerih goljufij in nepravilnostih za pravice, ki presegajo 10 000 EUR. Te informacije se sporočijo prek podatkovne zbirke OWNRES, ki jo upravlja in vzdržuje Komisija.

Komisija iz te podatkovne zbirke pridobi informacije, potrebne za spremljanje izterjave in pripravo inšpekcijskih pregledov na kraju samem. Za različne analize jo uporablja tudi Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), sporočeni podatki pa so podrobno proučeni v letnem poročilu Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o zaščiti finančnih interesov Evropske unije – Boj proti goljufijam.

Na začetku leta 2019 je podatkovna zbirka OWNRES vsebovala **106 361** primerov goljufij in nepravilnosti (bodisi „odprtih“ ali „zaključenih“), na začetku leta 2016 jih je vsebovala **90 204**. To pomeni povečanje v višini **17,91 %** ali **16 157** novih primerov, sporočenih v triletnem obdobju 2016–2018.

¹⁶ Naslednji podatki prav tako vključujejo poročila, dokončno ocenjena, ki so bila najprej posredovana pred letom 2016.

Med zasedanjem Svetovalnega odbora za lastna sredstva, ki je 6. julija 2017 potekalo v Bruslju, so službe Komisije predstavile nadgradnjo aplikacije OWNRES in delovni dokument z navodili, kako v tej podatkovni zbirki poročati o rezultatih ukrepov finančne izterjave za preiskave urada OLAF.

5.4 Ukrepi spremljanja in nadzora za pristopne države

Komisija državam kandidatkam zagotavlja tehnično pomoč pri razvoju ustreznih upravnih zmogljivosti in vzpostavitvi sistemov, ki jih bodo po pristopu potrebovale za izvajanje pravnega reda v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi. V ta namen ocenjuje tudi pripravljenost držav kandidatk.

Komisija je na tem področju leta 2016 v okviru pristopnih pogajanj v zvezi s Črno goro opravila misijo spremljanja. S tem zbiranjem informacij je bilo ugotovljeno, da Črna gora potrebuje več časa za prilagoditev upravnih postopkov in mobilizacijo različnih akterjev, udeleženih v sistemu lastnih sredstev.

Po pristopni konferenci s Srbijo dne 25. junija 2018 je bilo za pristopna pogajanja uradno odprto poglavje 33 pravnega reda (Finančne in proračunske določbe). Najprej so bile srbske oblasti pozvane, naj izpolnijo celovit vprašalnik o sistemu lastnih sredstev, da se opredelijo in načrtujejo prihodnji ukrepi informacij in tehnične pomoči na tem območju.

6. SKLEPNA UGOTOVITEV

Rezultati iz obdobja 2016–2018 kažejo, da so inšpekcijski pregledi tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih izvaja Komisija, in sistematično nadaljnje spremljanje ugotovljenih pomanjkljivosti še vedno nepogrešljivo in učinkovito sredstvo za povečanje učinkovitosti izterjave tradicionalnih lastnih sredstev ter zagotovitev ustrezne zaščite finančnih interesov EU.

Inšpekcijski pregledi so še vedno ključno orodje za uskladitev in izboljšanje skladnosti s pravili EU. Njihove finančne posledice so velike, kot kaže dodatni neto znesek v višini **približno 388 milijonov EUR v obdobju 2016–2018**, ki je bil dan na razpolago proračunu EU. To ustvarja velike spodbude za države članice za pravočasno in popolno dajanje tradicionalnih lastnih sredstev na razpolago proračunu EU. Inšpekcijski pregledi poleg tega prispevajo k zagotavljanju pravilne uporabe carinskih in računovodskih pravil ter s tem ščitijo finančne interese EU, zato so močan mehanizem za preprečevanje škodljivega izkrivljanja konkurence in boj proti njemu.

Komisijo na področju tradicionalnih lastnih virov čaka vrsta izzivov. Eden od pomembnejših za carinsko unijo je brexit, zaradi katerega so Komisija in države članice že morale veliko

sredstev nameniti za pripravo različnih morebitnih scenarijev in sprejeti vse ukrepe za zaščito finančnih interesov Unije, kar zadeva prihodke v proračun EU.

Tudi razvoj mednarodne trgovine in trendov, kot je elektronsko trgovanje, s seboj prinaša grožnje in priložnosti ter zahteva nova orodja in stalno tesno sodelovanje Komisije in držav članic za okrepitev carinskega nadzora na podlagi tveganja in zagotovitev učinkovitega zbiranja carinskih dajatev.

V zvezi s tem so službe Komisije, odgovorne za tradicionalna lastna sredstva, v zadnjih letih okrepile sodelovanje, da bi se lahko učinkoviteje odzvale na prihajajoče izzive. Še naprej bodo sprejemale pobude za izboljšanje delovanja carinske unije.